

Pitanja stručnoga nazivlja u međunarodnom javnom pravu

*Dr. sc. Vladimir-Đuro Degan, znanstveni savjetnik
Jadranski zavod u Zagrebu*

UDK 340.113(497.5):341
Stručni članak

U ovome tekstu raspravlja se o odnosu prava i jezika koji se koristi u hrvatskim pravnim tekstovima, a napose u hrvatskim prijevodima međunarodnih pravnih instrumenata. Mnoge su nedoumice nastale nakon prvih demokratskih izbora u Hrvatskoj u 1990, i nakon što je Hrvatska stekla neovisnost. Ovo je i prilog raspravi koju je pokrenuo prof.dr. Mile Mamić u posljednjem broju ovoga časopisa.

Odazivam se pozivu prof. dr. Mile Mamića upućenu u njegovoj raspravi "Mijene u hrvatskom pravnom nazivlju". Prije nego što je pokrenut časopis "Vladavina prava" činilo se da nemamo više niti jednoga časopisa u kojemu bismo mogli raspravljati o tako važnim pitanjima. Stoga smatram prilog kolege Mamića izvanredno poticajnim za zajedničku raspravu naših jezikoslovaca i ponajboljih stručnjaka iz različitih grana prava.

Pitanje stručnoga nazivlja u pravu, ili preciznije rečeno odnosa prava i jezika, povezano je s mnogo dubljim pitanjima "pravnoga mudroslovlja", kako bi se, siguran sam, kolega Mamić izrazio. Ona su univerzalna i prelamaju se u svim jezicima na kojima je izgrađen razvijeniji pravni sustav.

Još je veliki mudroslovac Aristotel jednom prilikom napisao da je "svaki zakon opća odredba, a ima mnogo pojedinačnih slučajeva koji se ne mogu na pravedan način urediti putem takve uopćene odredbe. U takvim slučajevima koje je nužno podvesti pod neku opću odredbu, a opća se odredba ne može ispravno primijeniti na sve pojedinačne slučajeve, zakon pribjegava rješenju koje bi zadovoljilo većinu slučajeva, znajući dobro u čemu je propust... jer propust nije u zakonu ili u zakonodavcu nego u naravi stvari, jer materija svih ljudskih djela nužno je takva..."¹ Dakle, za razliku od Boga, čovjek nije savršeno biće, čak ni u ulozi zakonodavca.

Grčki filozofi Stoici, a potom veliki rimski pravници, razvili su učenje o prirodnom pravu, pravila kojega su zasnivali na prirodi čovjeka kao razumna, društ-

¹ Aristotel: *Nikomahova etika*, knjiga V, §10, 1137b.

vena i prirodna stvorenja. Oni su smatrali da ta pravila nužno uređuju ljudsko ponašanje. To učenje produžili su Sveti Toma Akvinski, Hugo Grotius i njegovi sljedbenici, ali su ga mnogi i iskrivljavali.

Bit toga učenja jest da pravna pravila moraju biti zasnovana na razumu. Ako su po sebi nerazumna, ne mogu se uopće primijeniti, ili u njihovoj primjeni neizbježno dolazi do apsurdnih rješenja, ili u najmanju ruku onih koja zakonodavac nije želio. Primjer nerazumnoga propisa bio je negdašnji Zakon o udruženom radu, jer bilo ga je teško i pročitati.

Svako pravo je sustav pravila koji po svojoj biti konzervira postojeće odnose. Ali po svojoj logici, pravo koje je dostojno svoga imena teži sigurnosti ljudskih odnosa i predvidljivosti u njegovoj primjeni. Najviše čega se dobri pravnici boje jest konfuzija (zbrka) pojmova, a napose ona koja nastaje neadekvatnom upotrebom pravnoga nazivlja, jer se zbrke te vrste svjesno i uz dobru volju mogu izbjeći.

U odnosima koji se uređuju pravnim propisima čini se da nijedan jezik više nije dovoljno bogat. Pravnici se na različite načine dovijaju kako bi neke pravne odnose ili pravna stanja precizno opisali učinivši ih prepoznatljivima i različitim od drugih koji po svojoj biti *jesu* drukčiji.

U tome je hrvatsko pravno nazivlje, čak i u razdoblju kojega kolega Mamić opisuje "socijalističkom fazom", bilo različito od srpskoga, naprosto stoga što smo slijedili razlike iz drugih jezika.

U hrvatskoj pravnoj terminologiji "pravo mora" znači dio međunarodnoga javnoga prava koji uređuje domašaj vlasti obalnih država nad morskim prostorima, kao i pravni režim dijelova mora izvan nacionalne jurisdikcije država. A pod "pomorskim pravom" podrazumijevaju se pravila privatnoga prava (bilo da su unutrašnja, unificirana ili uređena međunarodnom ugovorima), koja se odnose na plovidbu brodova, prijevoz tereta i putnika, odgovornost brodara, gradnju broda, i dr, ukratko na gospodarsku djelatnost u pomorstvu. Dakle subjekti "prava mora" su države, a subjekti "pomorskog prava" su brodovlasnici, brodari, zapovjednici i članovi posade brodova, putnici, korisnici prijevoza tereta i drugi, tj. fizičke i pravne osobe. U srpskoj terminologiji i jedno i drugo se naziva "pomorskim pravom", ali jezikoslovcu koji nije upućen u pravo oba termina znače isto.

Isto tako, u hrvatskoj i drugim pravnim terminologijama pod "pravom međunarodnih ugovora" podrazumijevaju se pravna pravila kojima se uređuje sklapanje, primjena, naknadne izmjene, ništavost i prestanak ugovora. Naprotiv, "ugovorno pravo" obuhvaća sva pravila međunarodnoga prava sklopljena u obliku ugovora, za razliku od običajnog prava, općih načela prava i jednostranih akata država.

Vijeće Europe (*Council of Europe, Conseil de l'Europe*) najstarija je europska organizacija, kojoj je članica i Hrvatska. A "Europsko vijeće" (*European*

Council, Conseil européen) jedan je od organa Europske unije (prije Europskih zajednica), koji se sastaje samo u naročitim prilikama.

Obzirom na proliferaciju stalnih međunarodnih sudskih tijela, a da bi se izbjegle konfuzije, u međunarodnom se nazivlju koriste nazivi "sud" (*court of justice, cour de justice, corte de justicia, sud*) i "tribunal", i to sasvim jednako na engleskom, francuskom, španjolskom i ruskom jeziku.

U Haagu djeluju dva međunarodna sudišta. Stariji i značajniji je "Međunarodni sud" (*International Court of Justice, Cour internationale de Justice*), koji je jedan od šest glavnih organa Organizacije Ujedinjenih nacija i glavni je sudski organ te Organizacije. Stranke u parnicama pred Međunarodnim sudom mogu biti samo države. Od njega je različito tijelo kojega je skraćeni naziv na engleskom i francuskom: "*International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia*", odnosno "*Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie*". To međunarodno sudsko tijelo nadležno je za kažnjavanje samo fizičkih osoba optuženih za neki međunarodni zločin. Postoji slično tijelo koje je nadležno za međunarodne zločine počinjene u Ruandi, također različito od Međunarodnoga suda.

Obzirom da se u Hrvatskoj zazire od riječi stranoga porijekla, oba se ta tijela nazivaju "Haški sud". Sjećam se, kad je onaj drugi tek počeo djelovati, u TV vijestima prikazali su sliku "Međunarodnog suda", a govorilo se o tome drugom sudištu. Kako bi se izbjegle konfuzije, smatram da bi u hrvatskom pravnom nazivlju sasvim adekvatno ime za taj drugi sud bilo: "Međunarodnih kazneni tribunal za bivšu Jugoslaviju".

Isto je i s mnoštvom posebnih naziva koji se koriste za međunarodne ugovore. Neki su od njih, strogo govoreći, nepotrebni, ali neki se koriste za posebne vrste ugovora, mada ne uvijek dosljedno. Osim "ugovora", u praksi se koriste izrazi: "konvencija", "protokol", potom "deklaracija", "povelja" (*charter, charte*), "pakt" (*covenant, pacte*), "akt", "statut", "sporazum" (*agreement, accord*), "konkordat" i "*modus vivendi*". Koriste se ponekad i izrazi: "izmjena pisama", "memorandum o suglasnosti", ili "usuglašeni zapisnik", ali tada nije sigurno je li riječ o formalnu ugovoru ili ne.

Kada se neki od tih ugovora sklapa ili prevodi na hrvatski jezik, svaki taj pojedinačni naziv i bilo koji drugi stručni pravni izraz, mora naći svoje mjesto u prijevodu. Bilo bi promašeno sve te nazive prevoditi s "ugovor" samo stoga što su neki drugi stranoga podrijetla. A iz razloga pravne sigurnosti vrlo je riskantno za sve ili za neke od njih iznalaziti nove izraze na hrvatskom, jer tada bi prijevod postao nepouzdan i u praksi neprimjenljiv.

Izbjegavanje nekih riječi stranoga podrijetla može izazvati konfuziju, a da oni koji to čine nisu toga svjesni. Tekst Povelje UN počinje u četiri službene jezične verzije sljedećim riječima: "*We, the peoples of the United Nations*", "*Nous, peuples des Nations Unies*", "*Nosotros los pueblos de las Naciones Unidas*", te "*My, narody Ob'edinennyh nacij*" (pisac ovih redaka nažalost ne poznaje i

kineski). U svakoj od tih verzija uočava se razlika između izraza "*peoples*" u smislu plebsa ili puka, te "nacija", koji stoji u naslovu te Organizacije, ali čije značenje u pravu nije sasvim jasno.

U članku 1(3). Povelje govori se o načelu "jednakih prava i samoodređenja naroda" u smislu plebsa (dakle svih stanovnika nekoga nesamoupravnoga ili drugoga područja), a ne nacija u etničkomu smislu. U pravnim raspravama na području bivše Jugoslavije, ali i u Istočnoj Europi općenito, ta razlika u sadržaju toga pravnoga načela nije se uočavala. Narodi i nacije su bili isto i to skupine povezane etničkim vezama. Stoga je i naziv te Organizacije na srpskom bio i ostao "Ujedinjene nacije", a na hrvatskom (da bi se razlikovao od srpskoga), neadekvatno: "Ujedinjeni narodi".

Mogu se navesti još neki primjeri neadekvatnoga "pohrvaćivanja" naziva stranoga podrijetla. "Zrakoplov" (*aircraft, aéronef*), je svaki stroj teži od zraka koji se može održavati u zraku zahvaljujući zračnu potisku različitomu od zračnoga potiska na zemljinoj površini. Među zrakoplove se dakle ubrajaju avioni, helikopteri, jedrilice i brojne naprave koje nisu našle praktičnu primjenu. Stoga je pogrešno uzimati zrakoplov i avion za sinonime i koristiti samo onaj prvi kao "hrvatskiji".

U međunarodnomu pravu izraz "obalna država" (*coastal State, Etat côtier*) rezerviran je za državu koja ima morsku obalu (za razliku od države bez izlaza na more). Ali u drugim jezicima postoji i poseban naziv za sve države kroz područje kojih protječe neka međunarodna rijeka, npr. Rajna (*riparian States, Etats riverains*). U nedostatku boljega, preostaje nam da preuzmemo riječ ruskoga podrijetla, ali njezina je nezgoda što je koriste i Srbi: "pribrežna država". Hrvatska je, na svoju sreću, konačno i stvarno postala pribrežnom državom na Dunavu (ili podunavskom državom).

U nekim slučajevima ispoljava se siromaštvo hrvatskoga kao i srpskoga jezika. Neke veoma važne pravne izraze naprosto je nemoguće prevesti. Tako je teritorijalno more u dva međunarodna ugovora definirano na sljedeći način: "The sovereignty of a State extends, beyond its land territory... to a belt of sea *adjacent* to its coast, described as the territorial sea"; "La souveraineté de l'Etat côtier s'étende, au-delà de son territoire... á une zone de mer *adjacente* désignée sous le nom de mer territoriale". Izraz *adjacent* i mi i Srbi možemo prevesti samo kao "uz": "Suverenost države proteže se preko njezina kopnenoga područja... i na pojas mora *uz* njezinu obalu, koji se naziva teritorijalno more". Ali jezik Puškina i Turgenjeva je bogatiji. Na ruskome se to prevodi sa "*priljegajuščeje*".

Nije riječ samo o poteškoćama u prevođenju kakve poznaju svi prevoditelji književnih djela sa stranih jezika. "Adjacencija" pruža pravni naslov za posjedovanje teritorijalnoga mora uz obalu. Vjerojatno je i slovenski jezik jednako siromašan kao hrvatski i srpski. Jer kad bi Slovenci razumjeli što u pravu znači

“adjacencija”, možda ne bi od Hrvatske tražili prostor mora u produžetku hrvatske obale u Piranskom zaljevu.

Još će mnogo više takvih teškoća nastati kada Hrvatska postane članicom Europske unije. Na njezinu će se području primjenjivati obilje ukaza, uredbi, rješenja i drugih odluka Povjerenstva (Komisije) Vijeća, odluka Vijeća ministara, te sve presude Suda Europskih zajednica u Luxemburgu. Danas su svi jezici država članica ujedno i službeni jezici Unije. Svi službeni tekstovi prevode se u Bruxellesu. Ali zbog golemih troškova i pogrešaka u prevodenju, ubuduće vjerojatno neće biti tako.

Čak ako većina Hrvata (poput Švicaraca) odluči da se naša država ne učlani u Uniju, opet ćemo morati voditi računa o silnomu zakonodavstvu i sudskoj praksi. Da bismo preživjeli, morat ćemo ih sami prevoditi. Ni usamljena otočna državica Nauru na Pacifiku ne može pobjeći sudbini da opstoji na planeti Zemlji.

* * *

Sve su ovo moja promišljanja koja nemaju neposredne veze s navodima iz članka kolege Mamića. Ali čini mi se da bi ih jezikoslovci koji se bave pravnim nazivljem i koji iznose prijedloge na tom polju, trebali uzeti u obzir. Osvrnuo bih se sada neposredno na njegova nastojanja da se uspostavi “takav kontinuitet hrvatskoga pravnoga nazivlja kakav bi bio da nije bilo... lomova”. Misli se pri tome na lomove nastale u Kraljevini, te potom u socijalističkoj Jugoslaviji.

Osvrnuo bih se naročito na pravno nazivlje koje kolega Mamić naziva jugoslavenskim, ili priznaje da je zajedničko Hrvatima i Srbima, ali se opredjeljuje za posebne izraze koje je ocijenio “hrvatskijima”. Glede toga njegova napora primjenjiva je engleska izreka da dobro nije neprijatelj najboljega. Dakle, ako se meni po mojim kriterijima čini nešto najboljim, ne smijem ga nametati onome što je dobro, naročito ako nisam prodro u sve tajne i unutarnju logiku struke za koju se nisam obrazovao.

Poslužit ću se primjerima iz priloženoga popisa za koje kolega Mamić tvrdi da su već ušli u hrvatske zakonske tekstove, a koje on nesumnjivo odobrava. Stoga ću ih smatrati njegovima. Pri tome je u nekim slučajevima koje on navodi riječ samo o boljemu odabiru izraza koji ne može polučiti konfuziju, poput *bijeg* za *bjekstvo*, *objava* za *objavljivanje*, ili *sprječavanje* za *sprečavanje*. Takve izmjene ne smatram spornima.

Ali najprije o nekim riječima koje nipošto nisu sinonimi. “Piratstvo” on smatra jugoslavenskim, a “gusarstvo” hrvatskim izrazom. Da je doista tako, uvjeravam ga da bi moj Jadranski zavod davno nakon 1945. godine, kada je osnovan, izbacio iz uporabe prvi, a usvojio drugi. Ali nije tako i nisu nam Srbi nametnuli izraz “piratstvo”.

Piratima su se od pamtivijeka (je li i to hrvatska riječ?) nazivali obični morski razbojnici, koje su Rimljani još nazivali i "*hostes humani generis*". Za razliku od njih gusari (*corsaires, corsairs, privateers*) su bili vlasnici brodova koji su ih u doba rata naoružali po ovlaštenju njihova ili stranoga vladara (*lettres de marque*). Poduzimali su akcije protiv neprijateljskih ratnih i trgovačkih brodova i plijenili ih u vlastitu korist.

Ako bismo iz hrvatskoga jezika protjerali riječ "piratstvo", kako studentima objasniti da je gusarstvo kao legitiman način ratovanja na moru konačno bilo zabranjeno Pariskom deklaracijom iz 1856. (na koncu Krimskoga rata), dok je piratstvo od pamtivijeka bilo zločin po međunarodnom pravu?

Za "rezervu" kolega Mamić predlaže izraze "pričuva, zaliha". Ali rezerva na međunarodni ugovor znači jednostranu izjavu koju država daje prilikom potpisivanja, ratifikacije, ili pristupanja ugovoru, a kojom želi isključiti ili izmijeniti pravni učinak nekih odredaba toga ugovora u njihovoj primjeni na tu državu. Andrassy se kolebao između toga izraza i onih "priuzdržaj" i "ograda". Ali zbog pravne sigurnosti čini se da je najbolje koristiti kao najprecizniji izraz "rezerva". To stoga što drugi termini mogu u različitom kontekstu imati i drukčije značenje.

Za "ukaz" kolega Mamić predlaže izraze "odredba, rješenje". Teškoća je kada na hrvatski treba prevesti riječ *decree, décret*, koji nije isto što i *decision ili arrêté*. Stoga hrvatskije zvuči ruska riječ "ukaz" (mada izaziva neugodne asocijacije na carsko samodržavlje), negoli ona "dekret".

Za "nehat" predlaže se izmjena samo u jednome slovu: "nehaj". Hrvati su, međutim, baštynici i latinskog jezika, ali i rimskoga prava. Na njihovu sreću ili nesreću, Hrvatima, Madžarima i Poljacima latinski je bio dulje u službenoj uporabi negoli Nijemcima, Austrijancima i Francuzima.

U rimskom pravu "*dolus*" znači namjerno i svjesno nanošenje štete drugomu, a "*culpa*" znači nepažnju i krivnju koja proistječe iz nemarnosti ili propusta dužne pažnje, usljed čega odgovorna osoba nije predvidjela nastupanje štetnih posljedica, mada ih je trebala i mogla predvidjeti. Za razliku od nehata (propuštanja, pasivnosti), nehaj asocira na zloradost i cinizam, što bi u stvarnomu životu bilo *dolus*, a ne *culpa*. Ostavimo stoga "nehaj" za kulu u Senju.

Ekvivalent "tijelo" za navodni jugoslavizam "organ" negdje se može, a negdje ne može koristiti. Neprimjereno je navoditi da Organizacija Ujedinjenih nacija ima šest glavnih, i mnoštvo pomoćnih "tijela". Obzirom da je ona kao cjelina međunarodna pravna osoba, različita od osobnosti njezinih država članica, funkcije povjerene joj Poveljom ona obavlja putem svojih organa. U istomu značenju i ljudsko tijelo ima svoje organe. "Tijelo" se može koristiti za neke organe s autonomijom u odlučivanju, npr. "sudska tijela".

Kolega Mamić, nadalje predlaže izraz "pregovarač" za "parlamentara". Ali u

ratnom se pravu predviđa da jedna od stranaka u sukobu može u svrhu pregovora uputiti preko bojišnice "parlamentara" u pratnji bubnjara, nosača bijele zastave i tumača. U tome kontekstu bolje je zadržati *parlamentara*, da se ne bi dogodilo isto kao kada bismo riječ "konkordat" preveli onom "ugovor". I na koncu, dilema je li "kazneno pravo" ili "krivično pravo". Prvi termin usvojen je u francuskom (*droit pénal*), a drugi u angloameričkom pravu (*criminal law*). Oba su dobra i nijedan nije "hrvatskiji" od drugoga. Ali ako i usvojimo "kazneno", ostaje izraz "krivnja" za koji Francuzi imaju riječ latinskoga podrijetla "*culpabilité*", a Englezi istu ("*culpability*"), mada i svoju "*guilt*". Pri tome se nisu odrekli ni one "stranoga podrijetla".

By the way, sjećam se vremena kada sam 1941. godine pošao u prvi razred pučke škole kod časnih sestara u Bosanskom Brodu (koji više nema ni pravo da se tako naziva). Ocjena "vrlo dobar" bila je zamijenjena s "veoma dobar" kao hrvatskijom. Otada čitavoga života koristim riječ "veoma", ali mi se nakon 1990. događa da mi je lektori brišu i zamijenjuju s "vrlo". Dakle, ni oni sami ne znaju što je hrvatskije, a što srpskije, iako stalno bježe od izraza koji se trenutno koriste u Srbiji.

Nisam imao u rukama *Građanski zakonik Kneževine Srbije* iz 1844, koji je bio loš prijevod *Općega austrijskog građanskog zakonika* iz 1811. Ljudi koji su ga čitali pričali su mi da je u njemu uklopljeno pravno nazivlje isto kao hrvatsko, a koje su Srbi potom napustili.

Hrvatskim jezikoslovcima možda nije poznato da je hrvatsko nazivlje u međunarodnom pravu, na osnovama koje oni danas zagovaraju, još prije pola stoljeća ustrojio prof.dr.Juraj Andrassy. Njegov udžbenik međunarodnoga prava objavljen je u prvom izdanju daleke 1949. godine, a to čini već trećinu vremena od 1848, otkada su Hrvati postali politički narod.

Daljim razvitkom međunarodnoga prava mora to je nazivlje savjesno upotunio prof. dr. Davorin Rudolf iz Splita. Za razliku od općenitih navoda kolege Mamića, nijedan od njih nije "rashrvaćivao" svoj jezik. Naprotiv, oni su stvorili osnovu koju danas ne treba rušiti nego na njoj dograđivati, a tek je ponegdje blago korigirati.

Obzirom da mi kojima je struka međunarodno pravo, pročitamo daleko više tekstova na stranima nego na našem jeziku, mi poduzimamo posebne napore da se nazivlje iz stranih jezika nepotrebno ne uvuče u naš jezik. Sasvim iste napore čine i obrazovani stručnjaci u Srbiji, mada i jedni i drugi dolazimo do različitih rezultata, što je sasvim legitimno. Oduvijek su postojale osjetne razlike u hrvatskoj i srpskoj terminologiji međunarodnog prava, i to se obostrano poštivalo.

Nakaradne i nepotrebne tuđice poput "Generalna asambleja", "bilateralna", "multilateral", "draft", "kontinentalna polica" (za epikontinentski pojas) i mnoge druge, nisu izmišljotine obrazovanih pravnika nego novinara, diplomata

i političara, i to ponekad srpskih, ponekad hrvatskih, a ponekad i jednih i drugih.

Prije nego što su Nijemci 1871. stekli državu, imali su njemački jezik, njemačku književnost, filozofiju i glazbu i to ih je sve objedinjavalo. Slično je bilo s Talijanima prije njihova ujedinjenja. Imali su velikoga Dantea i velikoga Verdija, da ne spominjemo Leonarda, Michelangela i mnoge, mnoge druge. Koliko mi je poznato ni jedni, a ni drugi nisu u povodu stjecanja državnosti pravili novi lom u svojoj pravnoj terminologiji. I nas Hrvate oduvijek je ujedinjavao naš hrvatski jezik i književnost. A glede pravnoga nazivlja, nismo ni mi prije 1990. bili Eskimi da bismo danas morali obrađivati neuzoranu ledinu.

Obzirom na mnogo dulji kontinuitet u državnosti, Francuzi i Englezi su imali sreću da su im se pravnim nazivljem bavili samo pravnici, jer su oni nekoč imali univerzalno obrazovanje. Nakon Napoleonova građanskoga zakonika iz 1803, nikakav jezikoslovac nije smio mijenjati izraze poput "*abus de droit*", koji u nas neki pišu "zloupotreba", a drugi "zlouporaba prava". U angloameričkom svijetu pravo se poglavito stvara kroz sudske presedane. Sudac se u svojim presudama poziva na prijašnje presude i doslovno ih navodi, tako da je i tamo proizvoljnost isključena.

Mogu na koncu nešto tvrditi samo za sebe, ali ne i za druge: Obzirom da nikad u životu nisam sumnjao u svoju nacionalnu pripadnost, ne bih svoj hrvatski jezik namjerno izgrađivao bilo u opreci ili u simbiozi sa srpskim ili s bilo kojim drugim jezikom. Ne bih ga pod svaku cijenu čistio od riječi koje su mi nalik na one stranoga podrijetla (što počesto nije slučaj), niti bih bez velike potrebe usvojio neku srpsku ili drugu riječ. Možda sam od drugih u ponešto boljem položaju, jer pišem još i na francuskom i engleskom jeziku. Stoga moram stalno biti na oprezu da mi se neki sličan izraz ne potkrade iz jednoga jezika u drugi. Na to me upozoravaju i lektori.

Ali sjećam se da su nekoč novine u nas imale spiskove "ustaških" riječi, mada su se sve nalazile u velikomu Akademijinu rječniku "hrvatskog ili srpskog jezika". Za ustaštvo su bili optuživani oni koji su ih koristili namjerno, ili sasvim slučajno.

U povodu jednoga takva napada uputio sam Vjesniku pismo koje nikad nije bilo objavljeno. Naveo sam da, ako bismo naš jezik reducirali na nekoliko tisuća riječi za koje bismo bili sigurni da nisu ustaške, na taj novi jezik morali bismo potom prevoditi Krležu i Ivu Andrića. To je bio dobar vic, jer nitko na to nije ozbiljno pomišljao. Ali novi lomovi u hrvatskom pravnomu nazivlju imali bi daleko pogubnije učinke nego kad bismo danas iz Krležinih djela čistili jugoslavizme ili srbizme i zamjenjivali ih riječima koje su u upotrebi u oba jezika ali nam se čine hrvatskijima.

Dozvoljavam da kolega Mamić ima različit stav o svim ili samo o nekim od ovih pitanja. Ali riječi, poput ljudi, imaju svoje dostojanstvo koje treba poštivati.

Stoga vjerujem da će on biti uspješan ako rezultate svojih povijesnih istraživanja hrvatskoga pravičkoga nazivlja savjesno provjerava s pravnim stručnjacima. Ako predloži samo desetak riječi među onima koje je u svome članku naveo, obogatit će hrvatsko pravno nazivlje.

Bilo bi korisno da se na oba naša teksta osvrnu i znalci drugih pravnih disciplina u nas. Očekujem, naravno, nastavak rasprave i s kolegom Mamićem.

Summary

PROBLEMS OF TERMINOLOGY USED IN PUBLIC INTERNATIONAL LAW

In this article is discussed the relationship of the law and the language as used in Croatian legal texts, and especially in Croatian translations of international legal instruments. Numerous dilemmas appeared after the first democratic elections in Croatia in 1990, and after Croatia became independent. In a way, this is a contribution to discussion initiated by a text of Croatian linguist Professor Mile Mamić in the last issue of this periodical.